

# Stenogrammid

## XII Riigikogu, VI Istungjärk, täiskogu korraline istung

Esmaspäev, 23.09.2013, 15:00

Toimetatud

15:00 Istungi rakendamine

1. 15:10 Arupärimine narkovastase võitluse läbiviimise kohta (nr 343)

2. 16:31 Arupärimine mere- ja rannikureostustõrje võimekuse korraldamise kohta (nr 346)

3. 16:56 Vaba mikrofon

15:00 Istungi rakendamine

### 15:57 Esimees Ene Ergma

Tere päevast, lugupeetud Riigikogu! Alustame Riigikogu täiskogu VI istungjärku kolmanda töönädala esmaspäevast istungit. Head kolleegid, nüüd on võimalik üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Palun, kolleeg Eiki Nestor!

### 15:57 Eiki Nestor

Tere, juhataja! Tere, Riigikogu! Minu lugupidamine! Arupärimine on Jürgen Ligile, rahandusministrile. Me hakkame varsti arutama riigieelarvet. Selle koostamise aluseks on meie teadmised, mis meie majandusest tulevikus saab. Selle aasta maksulaekumised on *summa summarum* normaalsed, normaalselt on laekunud nii sotsiaalmaks kui ka tulumaks, kuna palgad on tõusnud. Kuid maksude laekumises on suur anomaalia kahe maksu puhul, need on käibemaks ja kütuseaktsiis. Valitsus on majandusprognooside ja riigieelarve tegemisel vähendanud nende maksude võimalikku laekumist nii selleks kui ka järgmiseks aastaks. Mingit majanduse loogikale alluvat põhjust siin olla ei saa. Kui tulud on suuremad ja muud maksud laekuvad, miks siis selles valdkonnas asjad kehvasti on? Kõigi eelduste kohaselt on tegemist sellega, et käibemaksu ja kütuseaktsiisi laekumist vähendavad maksupettused, mille arv on suurenenud. Rahanduskomisjon on neid asju ausalt ja avameelselt arutanud. Aga ainuke asi, mis on meile jäänud hinge peale kripeldama, on see, et me ei tea, millal Vabariigi Valitsus soovib oma ettepanekutega välja tulla. Kui Riigikogu selle teemaga üksinda tegeleb, siis võib ta jõuda lahendusteni, mis tegelikult elus ei tööta. Seetõttu küsimegi rahandusministrit, millal nende muudatusettepanekutega meie ette jõutakse, et Riigikogu saaks ruttu otsuseid langetada. Aitäh!

### 15:57 Esimees Ene Ergma

Aitäh! Palun, kolleeg Mihhail Stalnuhhin!

### 15:57 Mihhail Stalnuhhin

Proua juhataja! Lugupeetud kolleegid! Viie Riigikogu liikme nimel annan üle arupärimise siseminister Ken-Marti Vaherile. Sissejuhatuseks tuletan teile meelde, et on olemas kroonilisi seadusrikkujaid. Neist ühe nimi on Eirik-Niiles Kross, kes karistusregistri kohaselt on kolme aasta jooksul saanud 11 karistust. Rekordimees ta muidugi ei ole, on ka selliseid nagu üks minister, kellel pidi olema 32 karistust, aga näiteks 2011. aastal peatasid politseinikud Krossi poolteise aasta jooksul viis korda ja talt võeti juhtimisõigus kolmeks kuuks ära. Aasta jooksul lisandus neli rikkumist ning 2013. aasta jaanuaris võeti Krossilt juhtimisõigus ära juba kuueks kuuks. Tänavu kevadel, aprillis ja mais, peatati Krossi veel kahel korral, lisandus 1300 euro jagu trahvi. Tegelikult poleks Kross tohtinud aga üldse autoroolis ollagi, sest kandis veel jaanuaris saadud karistust. Kui ajakirjanikud on rikkumiste kohta päringuid esitanud, siis on Kross korduvalt vaeleväiteid esitanud.

Olles seaduskuulekas kodanik, olen alati huvitunud sellest, kuidas õnnestub mõnel inimesel tohutu arv

kordi seadust rikkuda ja kuivana veest välja tulla. Sobiks küsida, kas ühe või teise liiklushuligaani, näiteks härra Krossi liigne kirglikkus saab välja vabandada seadusrikkumisi ja kui saab, siis milliseid veel peale liikluseeskirja rikkumise. Aitäh!

### **15:57 Esimees Ene Ergma**

Aitäh! Juhatuse nimel olen vastu võtnud kaks arupärimist. Kui arupärimised vastavad Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele, siis saadan nad otsekohe adressaatidele.

Nüüd teated. Riigikogu juhatus on võtnud menetlusse järgmised eelnõud ja määranud neile juhtivkomisjonid: Riigikohtu esimehe Priit Pikamäe s.a 18. septembril esitatud Riigikogu otsuse "Riigikohtu liikme Märt Raski kohtunikuametist vabastamine" eelnõu, mille juhtivkomisjon on põhiseaduskomisjon; Eesti Keskerakonna fraktsiooni s.a 18. septembril algatatud alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on rahanduskomisjon; Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni s.a 19. septembril algatatud vanemahüvitise seaduse muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on sotsiaalkomisjon.

Riigikogu juhatus on edastanud järgmised Vabariigi Valitsuse s.a 19. septembril esitatud eelnõud ja dokumendid Euroopa Liidu asjade komisjonile. Esiteks, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse eelnõu, millega luuakse sadamateenuste valdkonnas turulepääsu ja sadamate finantslähivaistvuse raamistik, ning komisjoni teatis "Sadamad kui kasvumootor". Riigikogu juhatus on määranud Vabariigi Valitsuse seisukohtade, määruse eelnõu ja teatise kohta arvamust andma majanduskomisjoni.

Arvamuse esitamise tähtaeg on s.a 10. oktoober kell 16. Teiseks, Euroopa Komisjoni konsultatsioonidokument, mis käsitleb kaubavagunite põhjustatud müra vähendamist Euroopa Liidus. Riigikogu juhatus on määranud Vabariigi Valitsuse seisukohtade ja konsultatsioonidokumendi kohta arvamust andma majanduskomisjoni. Arvamuse esitamise tähtaeg on s.a 26. september kell 16.

Kolmandaks, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi eelnõu teatavate eeskirjade kohta, millega reguleeritakse liikmesriikide õiguse kohaseid kahju hüvitamise hagsid liikmesriikide ja Euroopa Liidu konkurentsiõiguse rikkumise korral. Riigikogu juhatus on määranud Vabariigi Valitsuse seisukohtade ja direktiivi eelnõu kohta arvamust andma majanduskomisjoni ja põhiseaduskomisjoni. Arvamuse esitamise tähtaeg on s.a 10. oktoober kell 16. Neljandaks, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi eelnõu pakettreiside ja toetatud reisikorraldusteenuste kohta ning komisjoni teatis pakettreiside reeglite kohta digiajastul. Riigikogu juhatus on määranud Vabariigi Valitsuse seisukohtade, direktiivi eelnõu ja teatise kohta arvamust andma majanduskomisjoni ja õiguskomisjoni. Arvamuse esitamise tähtaeg on s.a 10. oktoober kell 16. Viiendaks, komisjoni teatis "Ühtse Euroopa taeva algatuse kiirem rakendamine", Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse eelnõu, millega muudetakse lennuväljade, lennuliikluse korraldamise ja aeronavigatsiooniteenuste valdkonna määrust, ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse eelnõu ühtse Euroopa taeva algatuse rakendamise kohta. Riigikogu juhatus on määranud Vabariigi Valitsuse seisukohtade, teatise ja määruste eelnõude kohta arvamust andma majanduskomisjoni. Arvamuse esitamise tähtaeg on s.a 10. oktoober kell 16. Kuuendaks, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi eelnõu, mis käsitleb elektrooniliste arvete esitamist riigihangete puhul, ning komisjoni teatis elektrooniliste riigihangete kohta. Riigikogu juhatus on määranud Vabariigi Valitsuse seisukohtade, direktiivi eelnõu ja teatise kohta arvamust andma majanduskomisjoni. Arvamuse esitamise tähtaeg on s.a 10. oktoober kell 16.

Olen edastanud Riigikogu liikmete arupärimise sotsiaalminister Taavi Rõivasele.

Head kolleegid, palun teeme kohaloleku kontrolli!

#### Kohaloleku kontroll

Kohalolijaks registreerus 89 Riigikogu liiget, puudub 12.

Läheme selle nädala päevakorra kinnitamise juurde. Päevakord on teie laudadel. Panen selle nädala päevakorra kinnitamise hääletusele. Palun hääletada!

#### Hääletustulemused

Päevakorra kinnitamise poolt hääletas 85 Riigikogu liiget, vastu ei olnud keegi, 1 jäi erapooletuks. Päevakord on kinnitatud.

### **15:57 Esimees Ene Ergma**

Alustame tööd tänase päevakorra punktidega. Algab arupärimistele vastamine. Esimene arupärimine on Riigikogu liikmete Andres Anvelti, Indrek Saare, Mart Meri, Heljo Pikhofi, Eiki Nestori, Kalvi Kõva, Kajar Lemberi, Sven Mikseri, Karel Rüütli, Helmen Küti, Kalev Kotkase ja Jevgeni Ossinovski s.a 3. juunil esitatud arupärimine narkovastase võitluse läbiviimise kohta. Palun kõnepulti kolleeg Andres Anvelt!

### **15:57 Andres Anvelt**

Proua juhataja! Head kolleegid! Kevade lõpus või suve alguses, täpsemalt öeldes juunis esitasid sotsiaaldemokraadid siseministrile arupärimise niivõrd olulisel teemal, nagu seda on narkosurmade ülisuur arv Eestis. Meie fraktsioon on Riigikogu XII koosseisu tööaja jooksul tulnud arupärimistega taas ja taas tagasi selle raske ja muret tekitava küsimuse juurde. 2012. aastal, nagu te teate, kasvas narkosurmade arv lausa 160-ni, mis tõstis meid selle näitaja poolest seitse korda kõrgemale tasemele, kui on mõni teine Euroopa riik. Mitmetes vastustes on nii ministrid kui ka peaminister rõhutanud seda, et narkosurmade suure arvu Eestis on põhjustanud see, et meie narkootiliste ainete mustal turul on laialdaselt kättesaadav  $\alpha$ -metüülfentanüül ehk rahvakeeli valge hiinlane. See on ka õige. Kuid meie oleme mitu korda juhtinud siseministri tähelepanu asjaolule, et narkosurmade suur arv on vähemalt meie arvates otseselt tulenenud sellestki, et tänavadiilereid eriti ei püüta. Seda tõestab ilmekalt ka statistika. Nende aastate jooksul, mil narkosurmade arv kümnete juhtumite kaupa tõusis, vähenes pidevalt eriti väiksemate kogustega seotud narkokuritegude arv. Ministri väide kuni selle aastani oli, et Siseministeeriumi valitsemisala prioriteet on n-ö narkoparunite püüdmine, tänavadiilerid prioriteet ei olnud.

Selle aasta alguses, kui muudeti taktikat, asuti aktiivselt püüdma tänavadiilereid ja Põhja Prefektuuris loodi selleks lausa spetsiaalne üksus, vähenes narkosurmade arv esimeses kvartalis ligi poole võrra ehk 44%. Minu andmetel on see arv ka hiljem veel vähenenud. See näitab otseselt, et politsei senine narkovastane tegevus ei olnud efektiivne. Politsei uudse tegevuse efektiivsust näitab ka narkokuritegevusega seotud statistiliste näitajate tuntav tõus.

Selleks et selgitada olukorda, saada aru, mis siis ikkagi on toimunud, kuidas on olnud võimalik, et Eesti on langenud narkosurmade arvu poolest niivõrd kehvale kohale ja nii palju noori inimesi on oma elu kaotanud selle mürgi tõttu, mis Eesti suuremates linnades levib, on meil ministrile kuus küsimust. Ma loodan, et lugupeetud minister parema järje hoidmiseks enne küsimusele vastamist ka selle ette loeb. Aitäh!

### **15:57 Esimees Ene Ergma**

Suur tänu, kolleeg Andres Anvelt! Palun kõnepulti lugupeetud siseministri!

### **15:57 Siseminister Ken-Marti Vaher**

Lugupeetud proua juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Lugupeetud küsijad, suur tänu teile arupärimise eest! Me kindlasti oleme kõik mures narkomaania ja narkokuritegevuse pärast Eestis, aga ma pean mõnma, et arupärimises olid mõned väited, millega ma kahjuks kuidagi nõus olla ei saa. Need väited, mis on esitatud eelkõige esimeses küsimuses, loen ma ka ette.

Esimene küsimus kõlas nii: "Kas siseminister on valmis tunnistama, et narkokuritegude arvu statistiline tõus on otseses seoses narkosurmade vähenemisega ehk teisisõnu, kas taktika muutus ja narkodiilerite aktiivne püüdmine politsei poolt on viinud narkosurmade arvu alla?" Hoolimata lugupidamisest selle vastu, et te tunnete teema vastu huvi, küsite selle kohta ja markeerite probleemi, pean ma mõnma, et ma ei ole juba mõnda aega kohanud nii üheülbalist lähenemist narkokuritegevusele ja narkomaaniale, kui sisaldub selles küsimuses. Ma kahjuks ei saa sellega nõus olla. Eriti suurt vastuseisu tekitab teie väide narkosurmade arvu kohta. Nagu me teame, on ka narkokuritegude arv kui selline ehk algatatud kriminaalmenetluste arv mehaaniline. See on kindlasti statistiline arv, aga me peame tegema vahet kas või erinevate paragrahvide vahel, mille alusel kriminaalasi on algatatud, olgu see paragrahv siis § 183 "Narkootilise ja psühhotropse aine väikeses koguses ebaseaduslik käitlemine", § 184 "Narkootilise ja psühhotropse aine suure koguses ebaseaduslik käitlemine", § 185 "Narkootilise ja psühhotropse aine edasiandmine nooremale kui kaheksateistaastasele isikule" või mõni teine. Kui me räägime selles kontekstis narkosurmades, siis ka minu süda ootaks ühte või kahte imevitsa, mis võiksid selle probleemi Eestis lahendada, aga kahjuks selliseid imevitsa ja nii mustvalget lähenemist ei ole. Meie teame ja kindlasti teavad ka küsijad suurepäraselt, et narkomaania ja väiksema kategooria

narkokuritegevuse vähendamisel saame edukad olla ainult mitme tegevuse koosmõjus. Sel põhjusel kehtestati eelmise aasta esimeses pooles narkokuritegevuse vähendamise tegevusplaan, mis on Siseministeeriumi valitsemisala peamine kohustus. See koosneb mitmest osast, mida ma võin siin ka mainida. Kõigepealt võtsime eelmise aasta esimesel poolel fookusesse Eestis kõige suuremat laastamistööd tekitava aine ja pöörasime tähelepanu peamiselt sünteetilisele opioidile, mis on äärmiselt kange fentanüül, mis Eestis kahjuks levib ja põhjustab ligi 80% narkosurmadest. Selle fookusesse seadmine oli äärmiselt oluline just nimelt selle tõttu, et tegemist on väga konspireeritud tegevusega. Teatavasti on fentanüül äärmiselt kange aine, st väikesest kogusest on võimalik saada suur hulk doose, levitades nii narkomaaniat ja tekitades väga palju uimastisurmasid. Seetõttu oli tähtis see fookusesse seada. See nõudis loomulikult ka märkimisväärsete ressursside eraldamist. Ma võin mainida järgmist. Esiteks, 2012. aastaks eraldati kriminaalpolitsei menetlusvõimekuse parandamiseks tervikuna 1,6 miljonit eurot. Teiseks eraldati kriminaalpolitseile erivahendite ostuks 315 000 eurot. Kolmandaks, 2013. aastal oleme näinud ette lisavahendid selleks, et hankida mitmes prefektuuris narkopolitseile sõiduvahendeid, mis on nende töös väga olulised. Neljandaks oleme parandanud kriminaaltulu kättesaamise võimekust, millest on parlamendis päris mitmel korral juttu olnud, aga ma mainin selle üle. Nagu te mäletate, 2011. aasta sügisel loodi eraldi kriminaaltulu tuvastamise büroo. Miks ma räägin sellest narkokuritegevuse vähendamise kontekstis? Seetõttu, et kriminaaltulu tuvastamise büroo üks peamisi töösuundi on just nimelt seotud narkokuritegevusega, sest kriminaaltulu konfiskeeritakse Eestis valdavas osas just narkoasjade puhul. 2011. aastal see büroo loodi, 2012. aasta jooksul suurendasime selle üksuse koosseisu kolmekordseks. Praegu töötab selles kriminaaltulu tuvastamise keskses üksuses kümme inimest, prefektuurides tegeleb selle teemaga veel seitse inimest. Samuti oleme eraldanud kriminaaltulu tuvastamise büroole lisavahendeid, et inimesi motiveerida ja võtta sinna tööle tippeksperite, kes peavad selles väga keerulises valdkonnas töötama. Viiendaks toon välja olulise muudatuse: Politsei- ja Piirivalveameti mitmeid tööliine juhitakse nüüd paremini, selleks et eesmärke saavutada. Ma pean siin silmas eelkõige korrakaitse- ja kriminaalpolitsei ning piirivalve omavahelist tööjaotust ja koostööd. Näiteks on korrakaitsepolitsei fookus suunatud sellele, et üha rohkem märgata võimalikke narkolevitamise kanaleid, anda neist operatiivselt teada oma headele kolleegidele kriminaalpolitseis ja läbi mõelda nende tööliinide parem kombineerimine, et jällegi avastada võimalikke levitamise võrgustikke ning jõuda välja selle äri organisaatoriteni, mis on meie kõrgeim siht. Kuuendaks, alates 2012. aasta esimesest poolest on olnud selge suund, et senisest enam tuleb avastada tänavatel levitamise kanaleid ja astuda nende vastu konkreetsete ressurssidega. 2013. aasta alguses rakendati tööle Põhja Prefektuuri narkokuritegevuse talituse tänavakuritegevusega tegelev operatiivgrupp, kuhu võeti juurde kuus ametnikku, kes eelkõige Põhja Prefektuuris levitamisvõrgustikke avastavad. Seitsmendana toon välja erivahendid, mis on kriminaalpolitseile hangitud. Me jätkame erivahendite tänapäevastamist nii sel kui ka järgmisel aastal. Erivahendid on mõeldud selleks, et korraldada jälitustegevust. Teatavasti on Eestis 70%-l juhtudest, kui jälitustoimingut otsustatakse teha, tegemist just nimelt narkoasjadega ehk raskete narkokuritegevuse juhtumitega. On loomulik, et me käime ajaga kaasas ja suudame ka tehniliste vahendite poolest olla tänapäevane Euroopa riik. Suund on väga selge: lõhkuda raske varjatud kuritegevuse võrgustikke ja vähendada nii narkokuritegevust Eestis. Teen kokkuvõtte vastusest esimesele küsimusele. Me oleme narkokuritegevusse paigutanud märkimisväärsed ressursid, politsei tegevus on läbi mõeldud ja süsteemsemaks muudetud. On tõenäoline, et see avaldab mõju ka laiemalt ehk vähendab narkootikumide pakkumist turul ja toob kaasa narkosurmade vähenemise, eelkõige nende narkosurmade vähenemise, mille on põhjustanud fentanüül. Selle aasta statistika on paljulubav ja ma loodan, et see tendents jätkub. Aga peab veel kord ütlema, et me peame vaatama narkomaania ja narkosurmade vähendamisele palju laiemalt. Narkosurmadel Eestis on tegelikult aastakümnetetagused põhjused, mis ulatuvad 1990. aastate keskpaika, kui Eestis kujunes välja kahetsusväärset suur grupp narkomaane. Praegu hindavad eksperdid narkomaanide arvuks umbes 10 000. Nagu te teate, statistika ütleb, et ligi 80% uimastisurmadest on pikaajaliste narkosõltlaste surmad.

Teine küsimus: "Kuidas on narkosurmade arvukuse vähenemine mõjunud piirkondlikult?" Politsei tegeleb narkovastase võitlusega üle riigi. Kui me räägime nn rasketest ehk kangetest narkootikumidest, siis siin on riskikohad eelkõige Tallinn, Harjumaa ja Ida-Virumaa. Seda kinnitab ka uimastisurmade geograafiline jaotus. Võib välja tuua, et üledoosi suri 2012. aastal Harjumaal ja Tallinnas 113 ning Ida-Virumaal 37 inimest.

Kolmas küsimus: "Kuidas on lood Ida-Virumaal ja eriti Narvas? Kas Siseministeerium ja tema

valitsemisalas asuv PPA on plaanimas analoogilise tänavadiileritega võitleva üksuse loomist ka Ida Prefektuuri tööpiirkonnas?" Kordan veel kord, et ka Ida Prefektuuris on tugevdatud analüüsile tuginevat ja läbimõeldud tegevust nii võrgustike kui ka uimastiäri organisaatorite ehk nende tippude kindlakstegemiseks. Praegu on meie eesmärk täita vabad ametikohad, mis Ida Prefektuuris paratamatult tekivad. Me oleme sel eesmärgil 2013. aastaks eraldanud lisaressursse. Taktikalisel tasandil ei ole sellist sihti, et luua eraldi uus üksus, aga selle otsuse teevad loomulikult inimesed kohapeal. Selle juurde saab tagasi tulla siis, kui konkreetse taktikalise tegevuse kavandamiseks on laekunud ettepanekuid.

Neljas küsimus: "Milliseid täiendavaid meetmeid on Siseministeerium planeerimas vähendamaks ikka veel Euroopa mastaabis ülisuurt narkosurmade arvukust?" Meie suund on selge: proovida ja aidata kokku nõeluda ka teisi tegevusliine, mis on olulised narkomaania vähendamisel, eelkõige suunata ressursid ennetustegevusse, loomulikult aidata kaasa sellele, et proovitaks ka näiteks Euroopa finantsperspektiivi vahendite abil hankida ravi- ja rehabilitatsioonivõimalusi. Aga täna me räägime tulevikku suunatud tegevustest, eelkõige ennetusest. Meil on uimastiennetuse valitsuskomisjoniga valminud uus uimastitarvitamise vähendamise poliitika dokument, mis, ma arvan, on üks terviklikumaid dokumente, mis siia maani on selles valdkonnas koostatud. Selles poliitikadokumendis ehk valges raamatus antakse koostöös ekspertidega terviklik visioon, kuidas uimastiprobleeme Eestis tuntavalt vähendada. Kindlasti on narkosurmade vähendamine üks selle dokumendi selgeid eesmärke. Aga ma kordan, et narkoprobleemi saab Eestis lahendada ainult siis, kui vähendatakse pakkumist, tegeldakse universaalse ennetusega, märgatakse varakult probleeme, vähendatakse kahjusid, pakutakse sõltlastele ravi ja jätkuteenuseid ning valdkonda seiratakse. Ma praegu nimetasin seitse valdkonda, millega terviklikuks tegelemiseks ka see poliitikadokument on koostatud. Loomulikult tahame seda suunda järgmistel aastatel jätkata.

Viies küsimus: "Kuidas on sujunud koostöö teiste ametkondadega Vabariigi Valitsuse narkokomisjonis?" Peab ütlema, et koostöö viie ministeeriumi vahel, Sise-, Haridus- ja Teadus-, Justiits-, Sotsiaal- ja Rahandusministeeriumi ning ka nende allasutuste vahel on muutunud tihedamaks ja sisulisemaks. Aga ees on veel väga palju tööd, et neid rolle, vastutust ja ootusi täpsustada. Ma arvan, et uus uimastitarvitamise vähendamise programm on väga selge alus, selleks et ühiselt kavandada ja ellu rakendada tegevusi, mis narkoprobleeme lahendavad.

Viimane küsimus: "Mida saavad siseministri arvates täiendavalt ära teha kohalikud omavalitsused vähendamaks narkosurmade arvukust erinevates piirkondades?" Minu hinnangul on kohalikul omavalitsusel märkimisväärne roll. Eelkõige saavad nad olla head partnerid ennetuse ja sekkumise võtmes. Omavalitsused on just need, kes peaksid pakkuma ja saavad pakkuda mitmesuguseid teenuseid ja jätkuteenuseid, mis peaksid vähendama sõltuvusriske ja riskikäitumist. Paljudes kohalikes omavalitsustes kahjuks ei ole piisavalt tervishoiu- ja nõustamisteenuseid, mida pakkuda näiteks alaealistele ja nende vanematele, kui alaealised on jäänud uimastitarvitamisega politseile vahele. Võimalikult varajane sekkumine aitaks vältida tugeva sõltuvusprobleemiga isikute ringi suurenemist. Täna teid!

### **15:57 Esimees Ene Ergma**

Suur tänu! Teile on palju küsimusi. Alustab kolleeg Mihhail Stalnuhhin.

### **15:57 Mihhail Stalnuhhin**

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud härra minister! Sellel aastal, see oli vist kesksuvel, lugesin lehest infot selle kohta, kuidas kontrolliti noorsõdureid. Nende hulgas avastati erakordselt palju narkomaane. Ma ei tea, kas neid võib nii nimetada, aga igal juhul midagi narkootilist nad suitsetasid. Mulle jäi meelde, et selliseid noorsõdureid oli 2,5% nendest, keda kontrolliti. See arv oli üsna suur. Kas narkomaanide arv Eesti kaitseväes tekitab muret ja kas pärast seda kontrolli on probleemiga tegelemist jätkatud?

### **15:58 Siseminister Ken-Marti Vaher**

Täna küsimuse eest! Te väitsite, et lugesite infot, millest selgus, et uimastitarvitamine on levinud. Loomulikult, igasugune uimastitarvitamise levimine tekitab muret. Me peaksime tegema kõik selleks, et parandada inimeste teadlikkust. Kui tegemist on kaitseväelastega või ajateenistusse kutsutud isikutega, siis tuleb parandada teadlikkust sellest, mida tähendab uimastite proovimine ja nendega eksperimenteerimine. Kaitseministeeriumil on keeruline ülesanne parandada ajateenistusse

kutsutavate teadlikkust. Minu sõnum ka selles vastuses on see, et meil on märkimisväärne hulk uimastisõltlasi, kellega tegelemine on riigile äärmiselt kallis, nõuab väga palju aega ja vaeva ning seal on väga tugevaid tagasilööke, sest sõltuvusravis on omad tagasilöögid. Aga kui me suudame panustada ennetusse, suunates sinna märkimisväärse osa ressursidest, ja suudame ära hoida riski, et inimesed uimastitarvitamise tee valivad, siis me väldime sellega väga tõsiseid tagajärgi ühiskonna paljudes valdkondades.

#### **15:58 Esimees Ene Ergma**

Palun, kolleeg Andres Anvelt!

#### **15:58 Andres Anvelt**

Aitäh! Väga konkreetne küsimus ootab väga konkreetset vastust. Te rääkisite väga heast tulemusest narkosurmadevastases võitluses, mis on saavutatud tänu sellele, et me konfiskeerime kriminaaltulu ja meil tegutseb kriminaaltulu tuvastamise büroo. Kui palju on kriminaaltulu tuvastamise büroo konkreetset fentanüüliga seotud kuritegude puhul eurosid ära võtnud, kas mitu tuhat või mitu miljonit?

#### **15:58 Siseminister Ken-Marti Vaher**

Aitäh küsimuse eest! Selle summa saan ma teile öelda siis, kui me oleme võtnud kokku näiteks selle aasta kriminaaltulu konfiskeerimise andmed. Kriminaaltulu statistikat paneb kokku Justiitsministeerium. Kui küsimus puudutas fentanüüli, siis selle saab loomulikult eraldi välja võtta. Ka viimastel kuudel on olnud päris suuri kriminaalasju, mille menetlemise käigus loomulikult kõigepealt arestiti fentanüüli levitajate kriminaaltulu. Ma hea meelega saadan teile selle statistika. Sooviksin küll teie küsimust täpsustada, kas tuleks esitada 2013. ja 2012. aasta andmed eraldi või koos. Saan lihtsalt kinnitada, et loomulikult on meil fentanüül olnud fookuses alates 2012. aasta esimesest poolest ja me jätkame seda tööd. Samas rõhutan, et fentanüüli puhul on tegemist eriti konspireeritud tegevusega. Kogused on seal väikesed, sest tegemist on äärmiselt kange ainega. Nii nagu on ka avalikkuse ees juttu olnud, tuuakse seda ainet Eestisse tõenäoliselt eri kanalite kaudu, nende kõigi versioonidega on väga tõsist tööd tehtud. Näiteks oli siin paari nädala eest juttu mõnest tulemusest ja ma eeldan, et neid tuleb lähiajal avalikkuse ette veel mitmeid. Nii et jah, fookus on selgelt fentanüülil, see on Eesti turul siamaani valitsenud ja uimastisurmasid tekitanud. Selle aine pakkumist tuleb märkimisväärselt vähendada.

#### **15:58 Esimees Ene Ergma**

Palun, kolleeg Aadu Must!

#### **15:58 Aadu Must**

Aitäh, lugupeetud juhataja! Austatud minister! Te rääkisite väga ilusasti ja veenvalt sellest, et narkoprobleemid ei ole juhtumipõhiselt lahendatavad, vaid tegemist on laia probleemiga. Ma küsin ka laia küsimuse. Kunagi töötasin ma Rootsis ja seetõttu loen nostalgias internetis Rootsi ajalehti. Mind üllatab, et Rootsi narkovõitluses räägitakse üldtuntud asjana Eestist kui ohuallikast või kui narkokoridorist. Kedagi otseselt ei süüdistata, vaid see lihtsalt on nii. Kas meile tehakse liiga või on tõepoolest ka teie töös näha, et midagi sellist toimub? Või on see juba võidetud vaenlane? Kas te iseloomustaksite mingil määral meie positsiooni Skandinaavia võimaliku või mittevõimaliku narkokoridorina?

#### **15:58 Siseminister Ken-Marti Vaher**

Täna küsimuse eest! Küsimusele, kas meie oleme mingite uimastite transiidimaa, tuleb vastata, et me oleme transiidimaa nagu mitmedki teised Euroopa riigid. Eesti turu probleem on kindlasti kanged sünteetilised uimastid. Eestis on sellest tulenevalt võrdlemisi marginaalne looduslike opioidide turg, sest fentanüül ja selle derivaadid on Eesti turu peamised valitsejad. Mis puudutab muid sünteetilisi aineid, siis Euroopas on üldine mure, et sünteetilised ained, mida toodetakse lokaalselt ka Euroopas, on hakanud rohkem levima. Sünteetiliste ainete osakaal turul on samuti suurenenud. Sellest tulenevalt võime öelda, et uimastite transiit või liikumine on endiselt tõsine mure. Kuid narkokaubitsemine areneb ka selles suunas, et narkoäri organiseerivad grupid on tihti muutunud väga rahvusvaheliseks. Rahvusvahelises grupis on eri rahvuste esindajaid, kes seda illegaalset äriprojekti juhivad. Ka eestlased

on ühes grupis mitmete teiste rahvuste esindajatega. Loomulikult ei pea need grupid silmas mitte ainult ühte turgu, olgu see siis Eesti, Rootsi, Soome või mingi muu, vaid mitmeid turge, seda ainet proovitakse võimalikult laialt levitada. Ma arvan, et Eestis on see levitamine olnud viimase kümne aasta jooksul seetõttu teise kaaluga, et me oleme suutnud märkimisväärselt ka oma seadusi üle vaadata. Me oleme üks kümnest Euroopa riigist, kus uimastite suures koguses ebaseadusliku käitlemise eest on ette nähtud kuni eluaegne vangistus. Ma arvan, et see on üks põhjus, miks kriminaalpolitseinike sõnutsi proovitakse Eestit vahelejäämise kohana pigem vältida ja üritatakse valida selliseid turge, kus on teised sanktsioonimäärad ja teistsugune karistuspraktika. Viimase kümne aasta jooksul on Eestis levinud lähenemine, et selle äri tippudesse suhtutakse üha rangemalt ja karmimalt. Samas rõhutan veel kord, et narkomaaniat ja ka narkosurmasid me saame vähendada ainult väga mitme tegevuse koostmõjus. Eesti probleem on siiaamaani olnud pigem see, et tegeldud on vaid uimastite pakkumise vähendamisega. Loomulikult, nagu selgus ka sellest, mida ma siin ette lugesin, oleme teinud märkimisväärselt palju, aga tehagi on veel palju. Me panustame ressursse sellesse, et narkokuritegevust ehk uimastite pakkumist vähendada. Aga see valdkond on minu hinnangul üsnagi rahuldavas seisus võrreldes nende tegevusliinidega, mis on seotud rehabilitatsiooni ja raviga ning kindlasti ka ennetusega. Seal on arenguruumi märgatavalt enam. Miks see nii on? Tõenäoliselt oleks vaja vaadata, millised on olnud meie tegevused mitme aasta jooksul. Aga peame möönma, et näiteks ravi ja rehabilitatsioon on maksumaksjale tõesti äärmiselt kallis. Kui me võtame kokku kõik kahjud, mida üks uimastisõltlane võib ühiskonnale tekitada, siis näeme, et see kõik on väga kulukas. Seetõttu ei ole siin kahjuks lihtsaid ja kiireid lahendusi. Vähemalt viimase kahe aasta jooksul oleme märgatavalt rohkem panustanud ennetusse, kuigi meie otsene vastutusala on uimastite pakkumise vähendamine. Me proovime jõudude kokkuliitja, koordineeri, aga teatud ulatuses ka rahastajana olla abiks ennetustegevuses, sest me paratamatult tunneme seda valu, mida narkomaania kui probleem ühiskonnas tekitab, kõige otsesemalt. Politseinikud puutuvad uimastisõltlastega kokku pargipinkidel ja tänavatel, nad peavad tegelema õigusrikkumistega, avaliku korra rikkumistega, üledoosidega jne. Me tahame olla vastutustundlikud partnerid teistele ametkondadele.

#### **15:58 Esimees Ene Ergma**

Palun, kolleeg Eldar Efendijev!

#### **15:58 Eldar Efendijev**

Aitäh, proua eesistuja! Austatud minister! Minu küsimus on seotud arupärimise kolmanda küsimusega, mis käsitleb Ida-Virumaad ja Narvat. Mõni aeg tagasi arutasime probleemi, et Ida Prefektuuris on väga palju vabu töökohti. Kas te oskate ütelda, kuidas on selles valdkonnas lood spetsialistidega, kas kõik kohad on täidetud või on inimesi puudu ja need, kes töötavad, on üle koormatud? See on küsimuse üks pool. Teiseks, te rääkisite omavalitsustest, ma küll ei kuulnud, kas ka koostegevusest nendega. Kas koostegevus, kui see toimib, on programmline või põhineb projektidel, kas koostöödokumendi on allkirjastanud kaks osapoolt või oli osalejaid rohkem? Kuidas võiks see koostegevus ka teiste partneritega efektiivsem olla?

#### **15:58 Siseminister Ken-Marti Vaher**

Täna küsimuse eest! Nagu te mäletate mu vastusest, mis käis Ida Prefektuuri kohta, on koosseis seal olnud arvuliselt samasugune. Loomulikult, vabu ametikohti on, nendele kuulutatakse välja ka konkursse. Sellel aastal on märkimisväärselt suurem võimalus, et need vabad ametikohad täidetakse, kuna Siseministeeriumi valitsemisalas on tõstetud palku, mis on parandanud motivatsiooni. Seda me järgmisel aastal jätkame. Seega on loodud eeldused, et vabu ametikohti oleks lihtsam täita. Praegu käivad minu teada konkursid kahele ametikohale Ida Prefektuuri narkokuritegude talituses. Loomulikult sõltub ametikohtade täitmine kandidaatidest, nende võimekusest asuda ametiülesandeid täitma, sest narkokuritegude talituses on vaja eriteadmisi ja erioskusi. Valmisolek alustada teenistussuhet peab olema mõlemal poolel.

Mis puudutab omavalitsusi, siis täna küsimuse eest! Ma jätsin oma vastuse lõpus ajapuuduse tõttu mainimata näited omavalitsuste rolli kohta. Ma tõin välja, et omavalitsustel on tähtis roll eelkõige selles, et pakkuda teenuseid ja jätkuteenuseid, mis vähendavad sõltuvusriske. Ma pean siin silmas just alaealistele mõeldud teenuseid, mida saab neile pakkuda loomulikult ainult vanemate nõusolekul. Näide on 2013. aasta kohta. Me oleme sel aastal Põhja Prefektuuris alustanud koostöös prokuratuuri ja

Mustamäe Linnaosa Valitsusega katseprojekti "Puhas tulevik", mis on mõeldud nendele alaealistele, kes on tabatud narkootiliste ainete tarvitamiselt. Projekti raames pakutakse psühholoogilist abi, nõustamist ja koolitust. Sinna on kaasatud ka lastevanemad. Eesmärk on proovida hoida ära uimastite tarvitamisega vahelejäädud alaealiste edasist uimastite küüsi langemist, abistades neid, et nad saaksid tulla tagasi normaalsesse ellu, ei otsiks väljapääsu uimastitest ega langeks eskapismi. Selle tõttu see projekt ongi algatatud. Me saame seda teha. Politsei ja Siseministeerium on valmis tegema kõik endast oleneva ja olema siin ka eestvedaja, kui omavalitsused sellega kaasa tulevad. Me oleme selle projektiga seoses aga kogenud, et omavalitsuste valmisolek on võrdlemisi väike, ütleme nii. Nüüd on küsimus selles, kuidas üksteist aidata, selle asemel et otsida põhjusi, miks seda valmisolekut ühes või teises kohas vähe on. Me teame, et Eestis on omavalitsusi, kes on tõesti nõrgad, aga Tallinna kohta ei saa seda öelda, see on Eesti suurim omavalitsus. Selle projekti käivitamine on võtnud oodatust palju kauem aega. Nüüd on see siiski käivitatud ja praegu osaleb selles just alanud projektis neli last, aga loomulikult see arv suureneb. Me tahame sellest projektist õppida ja pakkuda seda mudelit ka teistele. Siin on meile eeskujuks Skandinaavia riikide näited. Sellised lahendused on mõeldud just nimelt selleks, et ära hoida traagilisi tagajärgi.

### **15:58 Esimees Ene Ergma**

Palun, kolleeg Helmen Kütt!

### **15:58 Helmen Kütt**

Tänan, proua eesistuja! Lugupeetud siseminister, kõigepealt suur tänu põhjalike vastuste ja ülevaate eest! Nagu te oma vastustes ütlesite, ennetustöö on tõepoolest äärmiselt tähtis. Aga hästi oluline on ka võõrutusravi ja see, kui palju on selleks võimalusi. Viljandis, tõsi, on haigla juures avatud osakond, mis teeb selles valdkonnas suurepäraseid töid. Aga nii mõnigi sotsiaaltöötaja on avaldanud muret, et alaealiste ravikohti siiski napib. Järsku oskate midagi positiivset öelda? Projektid on olnud väga head, teiste hulgas varajase märkamise projekt, mis on toimunud koostöös omavalitsustega. Aga kui lapsel või noorukil on juba tekkinud selline sõltuvus, siis ravi ja võõrutust on väga keeruline saada.

### **15:58 Siseminister Ken-Marti Vaher**

See on väga õige tähelepanek ja sellele teemale on vaja kindlasti pidevalt tähelepanu juhtida. Ma eelmises vastuses kirjeldasin üht katseprojekti, mis on mõeldud alaealistele. Teie küsisite juba väljakujunenud sõltuvusega alaealiste kohta. Need on väga traagilised juhtumid. Peab mõnema, et kui uimastisõltuvus kujuneb välja täiskasvanul, siis see kõlab võib-olla vähem traagiliselt kui lapse uimastisõltuvus. Kui lapsel on uimastisõltuvus juba välja kujunenud, siis on tegemist juhtumiga, millega minu hinnangul tuleks tegelda eelisjärjekorras. Need lapsed peaksid saama ravi- ja rehabilitatsiooniteenust eelisjärjekorras. Ma eeldan, et neid juhtumeid ei ole väga palju, sest paratamatult tuleb ette täiskasvanuea piir. Kui laps ületab teatud vanusepiiri, siis me räägime juba täiskasvanust. Tähtsamad on ja võib-olla natuke laiemat gruppi hõlmavad just need kaks tegevust: varajane märkamine ja sotsiaalsete teenuste osutamine nendele, kes on uimastite tarvitamisega vahele jäänud, aga kellel ei ole veel välja kujunenud otsest sõltuvust. On lapsi, kes võib-olla arvavad, et uimastite tarvitamine on midagi *cool'i*, sest keegi proovis ja ütles, et see on väga kihvt elamus. Selleks et seda arvamust kaotada, ongi mõeldud see katseprojekt, mida ma tutvustasin. Loomulikult on oluline suurendada teadlikkust, sellesse töösse peaksid olema kaasatud ka lastevanemad. Koolides korraldatakse mitmesuguseid teavitussüritusi. Me tahame sel aastal alustada eraldi lastevanematele mõeldud süsteemset teavitust, see peaks toimuma Siseministeeriumi algatusel ja meie rahastusel. Nii et alaealiste teema on väga ühemõtteliselt fookuses. Teie küsimus on äärmiselt õige, aga lihtne vastus sellele on minu arvates see, et kui alaealistel on juba välja kujunenud sõltuvus, mis on tegelikult füsioloogiline nähtus, siis peaks nendega tegelema eelisjärjekorras.

### **15:58 Esimees Ene Ergma**

Palun, kolleeg Enn Eesmaa!

### **15:58 Enn Eesmaa**

Suur aitäh! Austatud minister! Loomulikult on narkoäri suur rahvusvaheline äri ja selle vastu peavad võitlema kõik riigid eraldi, kuid veel olulisem võib olla rahvusvaheline koostöö. Millises seisus Eesti siin on? Väga sageli on räägitud meie koostööst Soome Vabariigi vastavate organisatsioonidega, kuid milline on koostöö teiste riikidega, näiteks Venemaaga?

#### **15:58 Siseminister Ken-Marti Vaher**

Täna küsimuse eest! Me paneme rahvusvahelisele koostööle märgatavat rõhku just nimelt selle tõttu, et tänapäeva narkoäri on tihti rahvusvaheline, seal sihitakse mitut turgu korraga. Ka narkoäri organisaatorite seas on eri rahvusest isikuid. Koostöö Soomega on meil väga hea, ma julgen kasutada sellist väljendit. Me otsime aktiivselt spetsialistide-ekspertide tasemel koostööpunkte ka Venemaa Föderatsiooniga, eelkõige seetõttu, et narkomaania probleem meist ida poole jäävas riigis on märkimisväärtne ja see põhjustab ka meil selles valdkonnas ilmnevat ehk eelkõige sünteetiliste opioidide levikut. Koostöö otsimisel on omad raskused, aga me proovime neid ületada. Ekspertide tasemel läbirääkimised toimuvad ja koostööd otsitakse. Euroopas, kaasa arvatud Europolis, on Eesti minu hinnangul koostöö mõttes väga heas seisus. Rahvusvahelise konteksti tabamisele pandud rõhk on minu arvates siin samuti üks võti, sest me oleme paratamatult Euroopa ühisel turul. Nagu ma ütlesin, sünteetiliste ainete levik hoogustub. Minu mälu järgi on kasutatud isegi sellist võrdlust, et iga nädal tuleb Euroopas turule üks uus sünteetiline droog, mida sageli ei ole suudetud veel kanda ebaseaduslike uimastite nimekirja. See on tõesti keeruline ülesanne just nimelt rahvusvahelise koostöö mõttes. On vaja kindlaks teha, kuidas uimastid levivad, kuidas suudetakse edastada informatsiooni uute sünteetiliste uimastite kohta ja kuidas liikmesriigid suudavad võimalikult kiiresti reageerida, et proovida seda ainet turult välja tõrjuda.

#### **15:58 Esimees Ene Ergma**

Palun, kolleeg Olga Sõtnik!

#### **15:58 Olga Sõtnik**

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud härra minister! Minu küsimus on kanepi, täpsemalt ravimikanepi kohta. Mis te arvate ravimikanepi laiemast kasutamisest? Teatavasti kasutatakse mõnes Euroopa Liidu liikmesriigis ravimikanepit laiemalt. Tegelikult on ka Eestis vist võimalik seda kasutada, kuigi keegi seda võimalust ei kasuta, sest selleks luba saada on väga-väga keeruline. Mida teie ravimikanepi kohta arvate?

#### **15:58 Siseminister Ken-Marti Vaher**

Täna küsimuse eest! Ma kardan, et ma läheksin võõrale territooriumile, kui ma hakkaksin rääkima ravimitest ning ühe konkreetse taime toimest. Ma arvan, et ikkagi eksperdid peaksid vastama, milline see mõju on ja kas seda taime on Eestis võimalik kasutada. Aga ma olen ka avalikult viimase kuu aja jooksul päris tihti kommenteerinud ettepanekuid mitme uimasti legaliseerimise kohta. Arvatakse, et selline samm justkui vähendaks narkomaaniat. Palun vabandust, et ma selle teema praegu siia sisse toon! Te küsisite konkreetset ravimikanepi kohta ja siin on minu soovitus küsida arvamust Eesti ekspertidelt, kes oskavad hinnata selle taime mõju. Aga mis puudutab uimastite legaliseerimist, siis võin lihtsalt kommentaariks öelda, et Euroopas on väga vähe riike, kus mõni uimasti on lubatud ehk legaalne, kusjuures ka siis võib seda tarbida ainult mõnes kindlas kohas ja väga rangete reeglite alusel. Me peame muidugi tegema vahet legaliseerimisel ja dekriminaliseerimisel, praegu räägin ma uimastite legaliseerimisest. Minu hinnangul ei vähenda see narkomaaniat. Selle kohta lihtsalt ei ole tõendust. Pigem näitab rahvusvaheline praktika seda, et narkootiliste ainete ebaseaduslik staatus hoiab narkoturu väiksemana ja vähendab ka sõltuvuste levikut, võrreldes olukorraga, kui uimastid oleksid seadustatud. Holland on üks väga vähestest Euroopa riikidest, kui mitte ainus riik, kus on lubatud ühte konkreetset uimastit tarvitada, kui seda tehakse väga rangete reeglite alusel konkreetsetl kindlaksmääratud kohtades, mitte enam. Mis puudutab dekriminaliseerimist kui sellist, siis erinevalt näiteks Soomest ei ole Eestis uimasti väikeses koguses tarvitamine enda hüvanguks kuritegu, vaid väärtegu. Soomes on sel juhul tegemist kuriteoga. See puudutab dekriminaliseerimise teemat laiemalt.

#### **15:58 Esimees Ene Ergma**

Palun, kolleeg Viktor Vassiljev!

### **15:58 Viktor Vassiljev**

Proua juhataja! Härra minister! Opioidid on meditsiinis täiesti seaduslikult kasutusel, näiteks võib oopiumi derivaate morfiini ja kodeiini retsepti alusel kasutada. See oli lihtsalt ääremärkus. Aga teie alluvad on tublisti teinud igasuguseid arengukavu, narkopoliitika dokumente, katseprojekte, nad on arendanud ennetusteenuseid jne, aga narkosurmade arv kasvab Eestis ikkagi, narkootikumide tarvitajate arv kasvab, eriti laste ja noorte seas, Lätist oleme narkosurmade arvu poolest kolm korda ees. Milles on asi? Kas teie alluvad teevad oma tööd halvasti või on narkootikumide kasutamise kasvul veel mingid teised põhjused, olgu siis geneetilised, rahvuslikud, sotsiaalsed, kliimaatilised? Millised need põhjused võiksid teie arvates olla?

### **15:58 Siseminister Ken-Marti Vaher**

Täna küsimuse eest! Kahjuks ei vasta teie küsimuses esitatud väited tõeale. Esiteks, narkosurmade arv ei kasva. Vastupidi, 2013. aastal on narkosurmade arv vähenenud ja me väga loodame, et see suundumus jätkub. Ma lugesin täna parlamendi kõnetoolist ette väga mitmeid tegevusi, millel tõenäoliselt on samuti oma roll uimastite pakkumise ja üldse narkokuritegevuse vähendamisel ning mille tulemusena on sellel aastal narkosurmade arv vähenenud ligikaudu 30%. August oli meeldiv kuu. Täpsustatud andmed veel tulevad, aga hetkel on registreeritud narkosurmade arvuks usumatuna tunduv 1, st augustis oli ainult üks narkosurm. Ma kardan, et tegelikult see nii ei jää. Miks ma räägin täpsustatud andmetest? Eesti Kohtuekspertiisi Instituut teeb mõne aja jooksul analüüsid ja täpsustab statistikat. Jumala pärast, ei ole vaja hakata kuid omavahel võrdlema, kuid ma julgen siiski öelda, et narkosurmade vähenemise suundumus on praegu olemas. See oli vastus teie esimesele väitele. Teie teine väide oli, et uimastite tarvitamine kasvab. ESPAD-i 2011. aasta uuring, mis võrdleb omavahel nelja aastat, näitas, et 15–16-aastaste seas uimasteid proovinute arv ei kasva, see näitaja on 30–32% ja see on jäänud samaks. Et saavutada edu narkomaania vähendamise vallas, on tarvis väga kompleksseid samme. Mis puudutab uimastite tarvitamist alaealiste seas, siis meil on võimalik hakata praeguselt tasemelt allapoole liikuma. Nagu ma ütlesin, alaealised on väga selge fookusgrupp. Me tahame tõesti teha kõik, mis võimalik, et ära hoida uimastitarvitamist alaealiste seas. Meie uimastisõltlaste arvu juured peituvad tegelikult eelmises sajandis. Ekspertide sõnutsi on uimastisõltlaste arv tegelikult stabiliseerunud, kui see ka vähenenud ei ole. Nende arvuks julgetakse pakkuda ligikaudu 10 000. Ka siin võime tuua välja positiivse suundumuse, nimelt, nooremaid uimastisõltlasi tuleb vähem juurde. Miks ma seda väita julgen? Statistika näitab, et uimastisõltlaste keskmine vanus on aastast aastasse kogu aeg tõusnud ja ületab praegu 30 eluaastat. Uimastisõltlaste keskmine vanus oli aasta tagasi märkimisväärselt madalam. Seega, asja objektiivselt vaadates on näha teatud suundumusi positiivses suunas. Teha on veel väga palju. Me jõuame tagasi uimastitarvitamise vähendamise poliitika dokumendini või valge raamatuni, mis peaks olema ühtne alus, kus on kirjas väärtused ja põhimõtted ning kuhu on väga selgelt sisse kirjutatud arusaam tõenduspõhisusest. Kõik need mudelid, ennetustöö metoodikad, mida me Eestis tahame rakendada, peavad olema tõenduspõhised, st nad peavad juba varem olema selgeid tulemusi näidanud. Ma arvan, et kui me saame kokku leppida, millised väärtused, põhimõtted ja ühtsed tegevused selles poliitikadokumendis kindlaks määratakse, siis saame jällegi liikuda sammu edasi. On vaja ühendada nende jõupingutused, kes annavad kõik, et narkomaaniat vähendada: vabakonna esindajad ehk mittetulundussektor, eksperdid, omavalitsused, kuus ministeeriumi, keda ma juba nimetasin ja kes puutuvad otseselt või vähem otseselt kokku narkomaania kui probleemi vähendamisega, loomulikult ka mitmed ametkonnad. Narkomaaniat leidub väga erinevates ühiskonnakihtides. Võitluses selle vastu on edu võimalik saavutada ainult siis, kui me paneme kõik liinid toimima võimalikult tulemuslikult ja süsteemselt. Ma olen kasutanud võrdlust, et tegemist on olnud taburetiga, millel enam-vähem on kandnud üks jalg, teised jalad on olnud võrdlemisi nõrgukesed. Meil on vaja saada see taburet kandma aga tervikuna. Olen loetlenud, mida me oleme selleks teinud. Mul on hea meel, et kindlasti saavad teisedki siin parlamendi kõnepuldis lähikuudel vastata küsimustele narkomaania kohta.

### **17:01 Esimees Ene Ergma**

Palun, kolleeg Valeri Korb!

### **17:01 Valeri Korb**

Aitäh! Lugupeetud härra minister! Mitte esimest korda ei räägi me siin narkovastasest sõjast. Jutt on ausalt öeldes olnud üldine ja mõnikord ei saagi aru, kuhu me liigume. Kolleeg Eesmaa küsis välismaa kohta. Venemaal kasutatakse metadooni uimastina, meie kasutame seda inimeste ravimiseks. Need, kes uimasteid kasutavad, tuleb kindlasti ühiskonda tagasi tuua, aga selleks on vaja haiglaid ja võõrutuskeskusi. See on kallis lõbu, aga mis teha. Seoses sellega ongi mul teile küsimus. Kas te võite konkreetset nimetada, kus on Eestis need keskused või haiglad, kuhu võib minna, et nende kogemust uurida? Ma usun, et nii saaks oma teadmisi selles vallas laiendada.

#### **17:01 Siseminister Ken-Marti Vaher**

Täna küsimuse eest! Nii nagu eelnevalt viitas lugupeetud küsija Helmen Kütt, on Viljandis olemas ravi- ja rehabilitatsioonikohad, selleks et sõltlasi uimastitest võõrutada. Eestis tegeldakse lisaks meditsiinilisele rehabilitatsioonile ka nn sotsiaalse rehabilitatsiooniga. Just neid aktiviste oleme kuulnud meedias esinemas ja väga head eksperdinõu andmas. Need inimesed teevad tihti väga tänuväärset tööd sotsiaalse rehabilitatsiooni vallas. Mida ma selle all mõtlen? Ma mõtlen näiteks Lootuse Küla, kus rakendatakse täiesti oma metoodikat ja kus on oma rahastamine. Uimastiennetuse valitsuskomisjoni eelmisel nõupidamisel olid kohal Lootuse Küla esindajad. Me kuulsime neilt, kuidas Lootuse Küla on üles ehitatud ja millise metoodika alusel nad töötavad. Nad on võtnud üle ühe Ameerika Ühendriikides praktiseeritava programmi, mille alusel nad uimastisõltlasi võõrutavad. Programm on usulise alusega ehk see on kristlik programm, mis ei pruugi sobida kõikidele, küll aga sobib teatud inimestele. Sotsiaalse rehabilitatsiooni keskusi on kümnekond. Võiks küsida, milline on nende keskuste töö tulemus, milline protsent sõltlastest on uimastitarvitamisest võõrutatud, kui palju on olnud õnnestunud juhtumeid. Sellele peab vastama nii, et üldist analüüsi tehtud ei ole. Me just arutasime seda Tervise Arengu Instituudi esindajatega, kes lubasid selle analüüsi võtta oma tööplaani, et hinnata sotsiaalse rehabilitatsiooni keskuste edukust. Siit üks samm edasi võiks minu hinnangul olla see, et parimad sotsiaalse rehabilitatsiooni programmid võiksid saada riigilt selget tuge. Praegu toimivad mitmed keskused tegelikult eraalgatusel, vabakonna põhimõttel, nad hangivad ise rahastust jne. See kõik on lisaks riigi pakutavale. Riigi pakutav ei ole kaugeltki piisav, aga sellises seisus me oleme. Nagu te ise õigesti ütlesite, ravi ja rehabilitatsioon on väga kallis. Me peame seetõttu tegema kõik, mis võimalik, et uimastisõltuvuse probleeme ära hoida, aga loomulikult ei kao kuhugi need 10 000 uimastisõltlast, ka nendega tuleb tegelda. Loodame sedagi, et uue finantsperspektiivi rahast on võimalik leida lisavahendeid selleks, et aidata neid inimesi sõltuvusringist välja.

#### **17:02 Esimees Ene Ergma**

Suur tänu, härra siseminister! Teile rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised ja kutsun kõnepulti kolleeg Andres Anvelt.

#### **17:02 Andres Anvelt**

Proua juhataja! Hea minister! Head kolleegid! Ei oskagi kuskilt pihta hakata. Ma küsisin, kas minister on valmis tunnistama teatud möödalaskmisi narkovastases võitluses viimase kahe aasta jooksul. Vastust ma muidugi ei kuulnud, mis on ka arusaadav, sest see eeldaks poliitilist vastutust. 2012. aasta lõpuni suurenes narkosurmade arv pidevalt. See ei käinud üles-alla, vaid kuni 2012. aasta lõpuni see pidevalt tõusis, tuletan ma meelde. Me oleme siitsamast puldist juhtinud tähelepanu ka sellele, et oli olemas tegevuskava, mille kehtimise aja jooksul tegi narkosurmade arv Eestis kümne aasta kõige suurema hüppe, mida on üldse võimalik ette kujutada. Meil võivad olla erinevad tegevusplaanid, aga neid ei loe narkodiilerid ega narkomaanid, neid loevad poliitikud. Minu küsimus oli, kas siseminister on valmis tunnistama, et teatud möödalaskmised (nende kohta vist ei saagi öelda "teatud", pigem tuleks neid nimetada tõsisteks möödalaskmisteks) sisejulgeolekupoliitikas on viinud selleni, et Eesti on kaotanud kümneid ja kümneid noori inimesi. Vastust ma muidugi ei kuulnud.

Meediast oleme vahepeal lugenud mitmeid süüdistusi või, kuidas öelda, eneseõigustusi. Näiteks on siseminister öelnud Eesti Ekspressile, et narkomaaniat ei saa vähendada üksnes karistuspoliitikaga. See on õige. Samas, minister Pevkur, kui ta oli veel sotsiaalminister, rääkis, et narkootikumide pakkumise vähendamine on just politsei töö. Vahepeal leidis siseminister, et kuna mina olin keskkriminaalpolitsei direktor 2003. aastal, kui fentanüül Eestisse jõudis, siis mina olengi kõiges selles süüdi. Sellisest loogikast lähtudes võiks ju teha ka järeldusi, et tema erakonnakaaslasest linnapeakandidaat on oma liiklusrikkumistega süüdi selles, et meie siseminister rikkus kümme aastat tagasi massiliselt

liikluseeskirja. Selliseid järeldusi võiks tõesti teha, kuid see ei ole asja mõte.

Ma küsin nüüd narkoennetusstrateegia kohta. Mõni kuu tagasi ütles praegune justiitsminister Hanno Pevkur, et narkovastane võitlus on käima lükatud. Esimeses kvartalis oli narkosurmasid 44% vähem ja justiitsministri arvates võis see olla riigi poliitika mulluse muutuse tulemus, mis pani narkootikumide importijate ja suurte grupeeringute kõrval püüdma ka väiksemaid diilereid, mis on juba kasvatanud ka narkokuritegudes süüdimõistetute arvu. Sellesama kohta küsisime meie oma arupärimises siseministrilt. Vastus täna oli, et narkosurmadega seonduvat statistikat ei saa võtta mehaaniliselt. Jah, tõesti on küsimus, kui palju võib statistikat mehaaniliselt võtta, aga narkokuritegudel on selline iseärasus, et narkokuritegu ei tule ise politseijaoskonda, kui tal on selleks tuju, mitte nagu tädi Maali või onu Jüri, kellelt on varastatud näiteks jalgratas. Tädi Maali või onu Jüri otsustab, kas selle juhtumi pärast maksab politseisse minna või mitte, aga narkokuritegu jõuab statistikasse alles siis, kui politsei on kedagi kinni püüdnud. Selle aasta alguses hakkaski politsei Põhja Prefektuuris neid kurjategijaid püüdma ehk hakati tegema seda, millest me kaks aastat oleme siitsamast puldist rääkinud. Enne kui narkootikumide pakkumist tänavatel ei vähendata, ei vähene ka narkosurmade arv. Seda pakkumist seni vähendatud ei olnud.

Palun kolm minutit juurde!

### **17:02 Esimees Ene Ergma**

Kolm minutit.

### **17:02 Andres Anvelt**

Seda tõestab seesama asi, mida minister ütles: Tallinnas on narkosurmade arv vähenenud, Ida-Virumaal aga on see ka praegu suur. Miks? Sest Ida-Virumaal ei püüta tänavatel narkodiilereid. Jah, Ida-Virumaal on palju probleeme, Ida-Virumaal on politseis kaadriprobleemid, aga minu väide saab tõestuse selle põhjal, et seal, kus tänavadiilerite tabamisega tegeldakse, on narkomaaniaprobleem vähenenud, ja seal, kus ei tegelda, on see probleem endiselt suur või isegi kasvab.

Tegevusplaan on iseenesest hea asi, tegevusplaan peab olema. Kriminaaltulu on narkokurjategijalt hädavajalik ära võtta, sest muidu investeeritakse see tulu taas narkoturgu. Kuid ilma võitluseta tänaval ja ilma ressursside panekuta sellesse ei juhtu narkoostjate seisukohast mitte midagi. Niikaua kui kaup on neile kättesaadav, nad oma ostutuhinat, järgmise doosi vajadust millegi muuga ei asenda.

Hea minister, anna mulle andeks, aga oma küsimusele ma vastust ei saanud. Mida ma tegelikult küsisin? Kas siseminister tunnistab, et viimase kahe aasta jooksul on sisejulgeolekupoliitika narkosurmade osas olnud valel teel? Siseminister seda ei tunnistanud, erinevalt justiitsministrist, kes oma intervjuus väga selgelt ütles, et poliitika muutus on kaasa toonud muutused ja ka see kurb arv on vähenenud. Aitäh!

### **17:02 Esimees Ene Ergma**

Suur tänu! Palun kõnepulti kolleeg Mihhail Stalnuhhini! Kaheksa minutit.

### **17:02 Mihhail Stalnuhhin**

Proua juhataja! Lugupeetud kolleegid! Enne kui ma oma juttu alustan, pean parandama eelkõnelejat, sest väide, et narkosurmade arv varem pidevalt ainult kasvas, ei ole täpne. 2001. aastal oli 38 narkosurma, järgmisel aastal see arv hüppeliselt tõusis, narkosurmi oli 90, ja siis vähenes see arv 37-ni. Järgnes jälle hüpe, arv kasvas 99-ni, 2005. aastal vähenes 61-ni, kaks aastat see arv kasvas, kuni 107-ni, siis järgnes jälle langus, narkosurmi oli 94, 2009. aastal 140, siis toimus jälle järsk vähenemine ja narkosurmi oli 104. Nii et see protsess on veidi keerulisem, siin ei ole olnud lihtsalt stabiilne kasv. Aga nüüd selle juurde, mida ma tahan enda nimel öelda. Kindlasti mõni teist teab, et veidi üle nädala tagasi toimusid tuhandetes Venemaa omavalitsustes valimised. Meil jälgiti, mis toimus Moskvast ja mõnes suuremas piirkonnas, aga minu arvates jäi Eesti riigis täiesti märkamatuks see, mis toimus Jekaterinburgis. See on üks suuremaid Vene linna, elanike arvult kolmandal kohal, aga tööstuspotentsiaalilt ei ole talle üldse midagi võrreldavat kõrvale panna. Seal sai linnapeaks inimene perekonnanimega Roizman, mis on juba iseenesest huvitav. Ta ei kuulu erakonda Ühtne Venemaa, ta ei kuulu minu teada ühtegi erakonda. See inimene on umbes viimased 15 aastat tegelnud Jekaterinburgis narkovastase võitlusega. Tema valimisprogramm oli "Teeme oma linna narkovabaks!". Mõelge, kui tähtis peab olema see probleem, kui tohutult võimsa tööstuspotentsiaaliga linna elanikud ei vali

linnapeaks mitte üldtuntud poliitiku, vaid inimese, kes esindab kolmandat sektorit ja tegeleb narkovastase võitlusega.

Kunagi hakkame meiegi aru saama, kui tähtis see on. Kahjuks keskendub praegu kõik ainult probleemi ühele poolele. Siin saalis istudes tuli mulle meelde üks Erich Maria Remarque'i raamat, kus üks proua jutustab oma kadunud abikaasast umbes nii, et talle ennustati surma vedeliku läbi ja tema jooksis nagu loll ringiga mööda jõgedest ja järvedest, aga suri hoopis viina kätte. Me näeme neid probleeme ainult lõppstaadiumis. Me ei näe neid sotsiaalseid põhjuseid, miks meil tegelikult süstivaid narkomaane on. Härra minister ütles, et neid on 5000 – 10 000, press pakub aga, et 5000 – 20 000. Miks nad üldse tekivad? Minu arvates on siin nagu igal pool maailmas põhjused selged: elu on perspektiivitu, palk madal ja valitseb üldine depressioon, mis ei kajastu mitte ainult meie tööstuses ja majanduses, vaid ennekõike meie hingeelus.

Siiski ei tulnud ma siia mitte selleks, et ministrit sõimata, seda teen ma mõni teine kord ja mõnel teisel teemal. Ma tahan hoopis avaldada teatud optimismi, kuigi vaevalt see teile meeldib. Siin saalis ei ole praegu vist kedagi, kes mäletaks Riigikogu IX koosseisu. See oli aeg, kui Eestis ja konkreetset Riigikogus hakati rääkima aidsist ja HIV-ist. Meenutan nüüd ühte lauset, mis tõenäoliselt meeldis väga kogu Eesti meediale, sest see käis kõikidest lehtedest läbi. Reformierakonna fraktsiooni üks tuntud liige ütles nimelt nii: "Mis me siin üldse räägime sellest aidsist! Kui ei taha aidsi jääda, siis hoia oma kukekest püksis ja oledki terve." Selline oli suhtumine 1999. aastal. Miks? Sest tollal olid HIV ja aids Ida-Virumaa probleem. Mõni aasta hiljem hakkas see viirus massiliselt levima ka Tallinnas ja veel aasta või kaks hiljem oli see juba üle-eestiline probleem. Ma toon ühe näite, tõestamaks, et suhtumine hakkas siis muutuma. Nelli Kalikova sai parlamenti tänu HIV ja aidsi ennetustööle, millega ta Ida-Virumaal oli tegelnud. Seda hakati hindama.

Ka narkomaanide sotsiaalne ja rahvuslik pilt on muutunud. Kes oli süstiv narkomaan aastaid tagasi? Noor vene mees Lasnamäelt. Sellel aastal aga kirjutas Postimees, et praegu on pooled narkomaanid eesti rahvusest, pooled narkomaanid teistest rahvustest. Iga aastaga, võiks isegi öelda, et iga kuuga hakatakse sellesse probleemi suhtuma tõsisemalt ja tõsisemalt.

Narkomaania on Ida-Virumaalt juba ammu välja läinud, ainult neljandik narkosurmasid toimuvad Ida-Virumaal, ülejäänud muudes Eesti kohtades. Minu arvates on see märk sellest, et lähitulevikus ei hakka sellel alal pingutama mitte ainult Siseministeerium, vaid ka Sotsiaalministeerium, võib-olla mõned teised veel. Võimalusi on siin palju. Ma arvan, et mõne aasta pärast võime rääkida juba sellest, et süstivate narkomaanide arv väheneb ja üldine pilt paraneb. Selleks on vaja aru saada, et see ei ole ainult Lasnamäel elava noore vene mehe probleem, vaid see on kogu Eesti elanikkonna probleem. Aitäh!

## **17:02 Esimees Ene Ergma**

Palun kõnepulti kolleeg Viktor Vassiljevi!

## **17:02 Viktor Vassiljev**

Proua juhataja! Head kolleegid! Meie siseministril oli suurepärane ettekanne, kus ta kirjeldas, mis kõik on ära tehtud, on olemas narkopoliitikadokumendid, katseprojektid ja kõik vahvad teenused, mida arendatakse. Aga kui ma esitasin konkreetse küsimuse, miks meil siiski nii palju narkootikume tarvitatakse ja miks meil on nii palju narkosurmi, rohkem kui lähinaabritel, kas siin on olemas mingisugused muud põhjused peale selle, et arengukavu on vähe ja olemasolevadki viletsad, siis sain ma sellise huvitava vastuse, et probleemi juured on eelmises sajandis. Juhuslikult või seaduspäraselt, aga mina olen suurema osa oma elust elanud just selles eelmises sajandis ja ma ei mäleta, et siis oleks üldse olnud mingit suurt probleemi narkootikumidega. Tänapäeva Eestis on kolmandik lapsi ja noori, kes koolis käivad, narkootikumidega kokku puutunud. Ma ausalt öeldes ei mäleta, et kui ma käisin koolis ja ülikoolis, et mul siis oleks olnud mõni tuttav või sõber, kes oleks tundnud kedagi, kes oleks mõnda narkootikumi lähedalt näinud. Jah, liikusid legendid, et kuskil vangimajas või sõjaväes keegi midagi tarbib, aga mingit probleemi sellega ei olnud. Me ei teadnudki, mis asjad narkootikumid on. Nii et vaevalt saab näidata näpuga eelmisele sajandile ja seda süüdistada.

Globaalsed põhjused aga kindlasti on. Vaadake, on klassikaline põhimõte, et sotsiaalsetel pahedel, nagu ka narkootikumide ja alkoholi tarvitamine, on sotsiaalsed põhjused. Keegi ei ole seda postulaati ära kaotanud, see on alati kehtinud ja kehtib praegugi. Aga kui väita, et need põhjused on pärit eelmisest sajandist või aegade algusest, siis peaks tsiteerima juba pühakirja, et alguses oli sõna ja millest kõik alguse sai.

Me elame ühiskonnas, kus meil on omad probleemid. Vaadake, paljud inimesed on meeleheitel, nad on depressioonis. Palgad on väiksed, kodukulud aga suured ja meedia surub kogu aeg peale mingisugust elustandardit, mida me tavalises elus mitte iialgi ei näe. Meile räägitakse, et peab olema uhke, peab hakkama saama, peab elama jõukalt nagu keskklassile kohane jne. Teate, ma toon väga lihtsa näite. Kui keegi Robinson elas üksikul saarel, siis ei olnud tal kanalisatsiooni, raha ega pangaautomaati, isegi interneti ei olnud, aga ta elas seal ma ei mäleta, kui kaua, päris tükk aega. Ta elas ja töötas selle nimel, et ükskord saada vabaks, ja ta ka sai vabaks. Aga kui keegi oleks kodanik Robinsonile öelnud, et vaat naabersaarel elavad korralikud Robinsonid, kellel on pangaautomaadid, kes ehitavad pensionisambaid ja ostavad kookospähkleid vabaturuhinnaga, kuid sina, mölakas, ei saa isegi pangalaenu, siis Robinson oleks ennast kolmandal päeval üles poonud ja Daniel Defoele poleks olnud meile üldsegi mitte millestki kirjutada, me oleksime siamaani koomikseid vahtinud.

Ma vaatan neid sotsiaalseid probleeme. Ega nad kergemaks ei lähe, nad ei lahene, sest ma ei näe praegu selget majandusprogrammi, mis oleks suunatud tulevikku, mis annaks meile lootust, et pensionid ja palgad siiski tõusevad, aga hinnad langevad.

Kas ma võin lisaaega saada?

### **17:02 Esimees Ene Ergma**

Selleks et Robinsoni kohta kuulda, võib anda küll. Kolm minutit.

### **17:02 Viktor Vassiljev**

Ausõna, Robinsoni kohta ei ütle ma enam mitte ühtegi sõna, lugege kirjandust, saate targemaks. Kui igal aastal käib 100 000 inimest psühhiaatri juures, siis on ikka midagi täiesti valesti. See tähendab, et inimene ei suuda kohaneda virtuaalse tegelikkusega, mida talle peale surutakse. Jah, sa pead võtma pangalaenu, ka SMS-laenu on sulle kättesaadavad, sa pead olema noor ja energiline, pead hakkama saama, tegelema äriga, käima ööklubides – see on see elustandard, mida meile peale surutakse. Mida inimene tegelikult näeb? Et tal ei jätku raha oma esmavajaduste rahuldamiseks. Kui ta mõtleb oma tulevikule, siis ta näeb, et tema tulevik tähendab veel 25 aastat pangalaenu maksmist, enne kui ta saab oma kodu omanikuks. Need on need põhjused. Kuni ei ole selget programmi, kuidas väljuda meie majandusseisust, jäävad sotsiaalsed probleemid kestma. Sellest ju kõik algab. Meil ei jätku raha, et tervishoidu ülal pidada, meil ei jätku raha sotsiaalhoolekandeteenusteks, meil ei jätku raha toetusteks. Me peaksime aga elama nii, et toetusi ei oleks üldse vaja. Kuue aasta jooksul ei ole ma näinud mitte mingisugust päikesekiirt, mis lubaks, et asjad hakkavad paremaks minema. Jah, meile lubatakse igasuguseid protsente, ka 1,8% majandustõusu. Kui palju aga suureneb selle ajaga inflatsioon? Protsentidest ei ela mitte keegi, mitte ükski inimene. Selleks et ära elada, vajab inimene kindlat elatustaset, reaalses sissetulekut.

Me võime muidugi teha veel arengukavu, me võime teha neid rohkem ja paremaid. Me võime üles lugeda ka kõik narkodiilerid, kes seisavad oma autoga koolimajade ümbruses. Direktoritel on nende autode numbrid üles kirjutatud, aga politsei ei tee mitte midagi, sest väidetavalt teevad nad nendega mingisugust välitööd. Ilmselt võtavad intervjuusid, et teha veel vingem arengukava. Aga probleem ei lahene. Ravida ei tule siiski mitte haiguse kaugele arenenud tagajärgi, vaid haiguse põhjust. Niikaua, kuni põhjus kestab, me haigusest jagu ei saa. Ja arengukava "Pane seda peale või võta sisse" ei aita inimest mitte üks raas.

Ma ei tahaks olla väga negatiivne. Tihtipeale küsitakse keskerakondlastelt, kui me publiku ees esineme, miks me kõike sõimame, miks me oleme nii negatiivsed. Me ei ole negatiivsed, ei ole! Me vaatame lootusrikkalt tulevikku, sest poolteist aastat veel ja siis on Riigikogu valimised ning asjad muutuvad. Nii enam edasi kesta ei saa. Me tahame, et inimestel ei oleks ees mitte ainult ajalehed ja mingid arengukavad, mida nad saavad lugeda, vaid neil oleks ka leib laual, neil oleks inimväärne elu, et nad ei peaks viimaseid penne pihus veeretama ja mõtlema, kuidas pangaintressid ära maksta, vaid võiksid täiesti julgelt investeerida laste haridusse, noorte inimeste huvialadesse ja võiksid võimaldada oma perele päikesereisi, et ei oleks vaja karta haigeksjäämist ning inimesed oleksid uhked selle üle, et nad kunagi saavad kindlustatud vanaduspäevad. Siis polegi vaja mingit narkotsi otsida, vaid inimesed lihtsalt elavad oma pere ringis tervet, õnnelikku ja narkovaba elu. Aitäh!

### **17:02 Esimees Ene Ergma**

Rohkem kõnesoove ei ole, lõpetan läbirääkimised.

---

## 2. 16:31 Arupärimine mere- ja rannikureostustõrje võimekuse korraldamise kohta (nr 346)

### 17:01 Esimees Ene Ergma

Läheme järgmise arupärimise juurde, mille Riigikogu liikmed Karel Rüütli, Neeme Suur, Sven Mikser, Marianne Mikko, Rein Randver, Kajar Lember, Jevgeni Ossinovski, Helmen Kütt, Andres Anvelt, Lembit Kaljuvee, Kalvi Kõva, Jaan Õunapuu, Kalev Kotkas ja Eiki Nestor esitasid s.a 6. juunil. Arupärimine on mere- ja rannikureostustõrje võimekuse korraldamise kohta. Ma palun kõigepealt kõnepulti kolleeg Karel Rüütli!

### 17:01 Karel Rüütli

Austatud eesistuja! Lugupeetud minister! 14 Riigikogu liiget esitasid juuni alguses arupärimise siseminister Ken-Marti Vaherile mere- ja rannikureostustõrje võimekuse korraldamise kohta. Eesti vetes on sel sajandil toimunud mitu tankeriõnnetust. 2000. aastal lekkis Muuga sadamas seisnud tankerilt Alhambra merre 250 tonni toornaftat, 2006. aastal uppunud kaubalaevalt Runner 4 lekkis omakorda 100 tonni naftasaadusi, 2007. aasta oktoobris leidis väiksemas mahus rannikureostus aset Sõrve poolsaare tipus. Paljudele meist on eriti traagiliselt aga mällu sööbinud 2006. aasta talvel looderannikul toimunud reostus, mis hõlmas tervelt 35 kilomeetrit rannikuriba, kus hukkus kuni 20 000 lindu ja tänu vabatahtlike abile suudeti sealt kokku koguda üle 10 tonni naftasaadusi. Aegna saare juures on viimastel aastatel juhtunud tankeritega kaks õnnetust: 2010. aasta jaanuaris sattus hätta 244-meetrine Hongkongi lippu kandev tanker ja 2012. aasta oktoobris Bahama lipu all seilav 250-meetrine tanker. Õnneks olid mõlemad tankerid tühjad ja looduskatastroof Tallinna külje all jäi toimumata.

Eesti eripära tõttu tuleb hädaolukordade toimumise tõenäosust Läänemerel hinnata suureks, st üks kord kümne aasta jooksul, ning merereostuse tagajärgi raskeks või väga raskeks. Eesti merereostustõrje vastutusala on tohutu, aktiivne laevaliiklus toimub umbes 10 000 ruutkilomeetri suurusel alal, meie tugevalt liigendatud rannajoone kogupikkus on 3794 kilomeetrit ja meil on peaaegu 1500 saart või laidu. Paljude optimismi peaks jahutama teadmine, et küsimus ei ole selles, kas õlireostus toimub, vaid hoopis selles, millal ja kus see aset leiab. Ühepõhjaliste tankerite aja lõppemisega Läänemerel vähenes kindlasti ka reostusrisk, samas 30 000 – 50 000 tonnised alused asendatakse või on asendatud kuni 150 000-tonniste tankeritega, mis muudavad õnnetused oluliselt massiivsemaks.

Kõigest sellest tulenevalt on meil härra ministrile viis küsimust, mille abil me soovime teada saada, milline on Eesti mere- ja rannikureostustõrje võimekus. Aitäh!

### 17:02 Esimees Ene Ergma

Suur tänu! Palun kõnepulti härra siseministri!

### 17:02 Siseminister Ken-Marti Vaher

Lugupeetud juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Lugupeetud arupärijad, tänan teid küsimuste eest! Ma vastan teie küsimustele, mis on esitatud arupärimises nr 346.

Esimene küsimus: "Milline on Eesti tegelik olukord mere- ja rannikureostuse tõrje võimekuses?"

Merereostustõrjet teevad neli laeva: Politsei- ja Piirivalveameti laevad Kindral Kurvits ja Kati ning Veeteede Ameti laevad EVA-316 ja Sektori. Tehnilise seisundi poolest on kõige paremas olukorras eelmisel aastal soetatud PVL-101 Kindral Kurvits ja Veeteede Ameti laevad. Lisaks laevadele ja neil asuvatele poomidele (kokku on laevadel poome 800 meetri jagu) on Politsei- ja Piirivalveametil Eestis hajutatult ranniku eri kohtades avamerepoomid ja kaldapoomid ning kaks pargast naftareostuse transportimiseks. Nüüd rannikureostustõrjest. Päästeameti võimekus teha rannikureostuse korral mitmesuguseid korjetöid on arendatud välja kolmel tasandil. Esiteks, naftakorjetööde tasand nr 1. Need on päästekomandod, kes on võimelised tegema lihtsamaid naftakorjetöid. Teiseks, päästekomandod, kes on võimelised tegema nii lihtsamaid kui ka raskemaid naftakorjetöid mererannikul ja kaldaaladel. Võimekuse lühikirjeldus on järgmine: "10 000 liitri kergete ja raskete naftaproduktide lokaliseerimise ja likvideerimise võimekus maismaal ja veekogudes." Sellise võimekusega päästekomandosid on meil neli: Haapsalu, Kopli, Tõrvandi ja Kohtla-Järve päästekomandod. Kolmandaks, naftakorjetööde tasand nr 3. See tähendab Päästeameti võimekust lokaliseerida kergeid, raskeid ja väga raskeid reostusi. On olemas

üleriiklik varustusreserv, mis paikneb Päästeameti Kose logistikakeskuses, mis teatavasti on samuti uus. See reserv suunatakse sündmuskohale. Võimekuse eesmärk on varustada reostuse likvideerijaid ressursside ehk täiendavate skimmerite, poomide, käsitsitöövahendite ja isikukaitsevahenditega. Lisaks kaasatakse vajaduse korral lepingulisi ja vabatahtlikke päästekomandosid, Vabatahtliku Reservpäästerühma liikmeid ja Eestimaa Looduse Fondi koolitatud vabatahtlikke. Kokku on koolitatud vabatahtlikke üle 300.

Teine küsimus: "Kui suur osa HELCOM-i miinimumnõuetest on olemasoleva reostustõrjevõimekusega täidetud ja millal ja milliste vahenditega plaanitakse jõuda HELCOM-i miinimumnõuete täitmiseni?"

Esmalt paar olulist täpsustust. HELCOM käsitleb merereostustõrje võimekust, seega saab siinkohal rääkida eelkõige merereostustõrjest. Teiseks, HELCOM on andnud miinimumsoovitusi, mitte ei ole kehtestanud nõudeid. Kõigepealt, merereostustõrje võimekuse HELCOM-i miinimumsoovitusest on avamere puhul täidetud ligikaudu pool. See soovitus on 4,5 ruutkilomeetrit 24 tunni jooksul, Eesti praegune võimekus on 2,4 ruutkilomeetrit 24 tunni jooksul. Võimekuse parandamiseks taotleme Euroopa Liidu struktuurivahendeid, et soetada kahte multifunktsionaalse reostustõrjevõimekusega patrull-laeva, mille abil võimekus peaks paranema kuni 3 ruutkilomeetrit 24 tunni jooksul. See tähendab, et üks laev asendaks PVL-202 ja teine annaks lisavõimekuse. Samas, Soome Vabariigiga on sõlmitud abistamise kokkulepe. Soome saab oma laevadega, mida on 16, vajaduse korral appi tulla. Koostöökokkulepet valmistatakse ette Läti Vabariigiga, kellel on 3–4 laeva. Kokkulepped sisaldavad ka Eesti abi Soomele ja Lätile, kui neil on vaja kaasata lisajõudu reostustõrjeks oma merealal. Kindlasti tuleks minna seda teed, et tulevikus oleks kõikidele riigistruktuuridele, st Politsei- ja Piirivalveametile, Veeteede Ametile, mereväele, samuti riigile kuuluvatele ettevõtetele soetatud suurematel laevadel reostustõrjevõimekus. See annaks ressursside ühise kasutuse võimaluse ja muudaks võimekust paremaks. Nüüd rannikureostustõrje võimekusest. Kuigi HELCOM otseselt rannikureostustõrjet ei käsitle, võib märkida, et Päästeametil on rannikupoome 2,3 kilomeetri ulatuses, mis tagab kuni 20-kilomeetrise rannikureostuse likvideerimise võimekuse. Üldjuhul peetakse vajalikuks, et 10 kilomeetri looduskaitseala kohta oleks kilomeetri jagu rannikupoome. Lõpetuseks võib öelda seda, et selline võimekus tagab, et Päästeamet suudab lokaliseerida 2,3 kilomeetri suuruse reostuse rannikualal.

Kolmas küsimus: "Milliseid investeeringuid on reostusvõimekusse siamaani tehtud ja milline on investeeringute plaan? Palun tuua summad välja alates 2006. aastast." Proovin lühidalt välja tuua. 2004. aastal oli Eesti, Soome ja Taani ühisprojekt. Eesti osa projektis oli 500 000 eurot, soetati 2002 kilomeetri ulatuses avamerepoome. Järgmine investeering tehti aastatel 2006–2007, kui vahetati välja merereostustõrje seadmed laeval Kati (PVL-202). Investeeringu maksumus oli miljon eurot. 2007. aastal soetati lennukile lasertehnoloogial põhinev reostusanalüsaator LIDAR, mis maksis miljon eurot. 2007. aastal paigaldati lennukile kompleksne seiresüsteem, mis maksis 3,7 miljonit eurot. 2008. aastal soetati Lääne Prefektuurile merereostustõrje seadmetega varustatud konteiner, mis asub Roomassaare sadamas ja maksis 136 000 eurot. 2012. aastal tehti suur investeering, kui 33 miljoni euro eest soetati PVL-101 Kindral Kurvits. Eesti omaosalus oli 5 miljonit eurot. Nagu ma ütlesin, järgmistel aastatel on soov soetada kaks multifunktsionaalse reostusvõimekusega patrull-laeva ja vahetada vananenud lennukid välja ühe uue lennuki vastu. Päästeameti investeeringutest võib välja tuua, et aastatel 2006 ja 2007 soetati õlireostuse likvideerimise ja tõrje vahendeid ning 2008.–2012. aastani mitmesuguseid hooldus- ja tõrjevahendeid, mille maksumus oli 1,4 miljonit eurot.

Neljas küsimus: "Reostustõrje võimekus saab alguse seirelendude tegemise sagedusest. Millise sagedusega ja mitu tundi on aastatel 2006–2012 sooritatud seirelende?" Võib öelda, et seirelende tehti näiteks 2009. aastal 129, 2010. aastal 85 ja 2011. aastal ligikaudu sada. Selle aasta esimese poole statistika on 41. Juurde võib tuua ühe väga olulise komponendi. Viimastel aastatel on reostusseires toimunud ka see muudatus, et Euroopa Mereohutuse Agentuuri satelliitpilte on aktiivsemalt kasutusele võetud, mis võimaldab ka ilma seirelendudeta või neid väiksema intensiivsusega korraldades tuvastada võimalikke reostuspiirkondi ja neid lokaliseerida.

Viies küsimus: "Kuidas kavatakse olukorras, kus vabatahtlik töö ei ole riiklikul tasemel reguleeritud ning vabatahtlikke koondavad organisatsioonid riigipoolset toetust ei saa, tagada sadade (EL fondide toel) koolitatud vabatahtlike osalemine katastroofide tagajärgede likvideerimisel?" Pean küsimust korrigeerima. Vabatahtlik töö ja kaasamine on riiklikul tasandil reguleeritud. See on reguleeritud päästeseadusega, sh on reguleeritud vabatahtliku päästja osalemine Päästeameti tegevuses, samuti vabatahtliku päästja hüved ja sotsiaalsed tagatised. Lisaks sellele on päästeseaduse alusel võimalik kaasata ka muid isikuid ja rakendada neid päästesündmuse tagajärgede leevendamiseks. Vabatahtlikud

on kaasatud koostöölepingute alusel. Katastroofide tagajärgede likvideerimisel naftakorjetööde paremaks tegemiseks on Päästeamet sõlminud koostöölepingud Sihtasutusega Eestimaa Looduse Fond alates 2007. aastast, samuti Mittetulundusühinguga Vabatahtlik Reservpäästerühm alates 2008. aastast, Mittetulundusühinguga Lääne-Eesti Vabatahtlik Reservpäästerühm alates 2011. aastast ja Mittetulundusühinguga Lõuna-Eesti Vabatahtlik Reservpäästerühm alates 2013. aastast. Eestimaa Looduse Fondis on koolitatud vabatahtlikke liikmeid umbes 200, Vabatahtlikus Reservpäästerühmas 86, Lõuna-Eesti Reservpäästerühmas 85 ja Lääne-Eesti Reservpäästerühmas 33. Seega on vabatahtlikud kaasatud ja neid kaasatakse ka tulevikus. Tänan teid küsimuste eest!

#### **17:02 Esimees Ene Ergma**

Tänan teid, lugupeetud minister! Algab küsimuste esitamine. Palun, kolleeg Valeri Korb!

#### **17:02 Valeri Korb**

Aitäh! Lugupeetud härra minister! Paljusid asju, millest te rääkisite, me nägime juba kolm-neli aastat tagasi, kui me keskkonnakomisjonis kõik need programmid üle vaatasime. Rohkem räägitakse murest Läänemere pärast, aga Peipsi unustatakse kuidagi ära. Tahangi teie käest kuulda, mis tasemel on varustus ja kõik muu Peipsi ääres.

#### **17:02 Siseminister Ken-Marti Vaher**

Aitäh küsimuse eest! Peipsi on üks veekogu Eesti Vabariigis. Tegemist on siseveekoguga. Samasugune võimekus, mida ma kirjeldasin, on olemas ka seal. Pean ütlema täienduseks Päästeameti kohta – ma lihtsalt ei jõudnud aja piiratus tõttu seda enne mainida –, et Päästeametile oleme samuti 2014.–2020. aastaks planeerinud mitmesuguste reostustõrje- ja korjevahendite soetamist 630 000 euro eest. Prioriteet on naftakorjetööde poomikonteiner, nendeks korjetöödeks varustuse hankimine. Samuti tagatakse poomikonteineri soetusega lisavõimekus naftareostuse lokaliseerimisel ja korjevahendite soetusega tagatakse, et on võimalik veekogult kokku koguda õhukesi naftaprodukte. Praegu selline tehniline võimekus puudub. Kui järgmine finantsperspektiiv annab meile selleks võimalused, siis siin on ette nähtud mitmeid tegevusi, millega tahetakse parandada reostustõrjevõimekust. Loomulikult võiks seis alati parem olla, aga nagu te näete, need investeeringud on väga kulukad. Ma arvan, et Eesti riik saab endale selliseid kulutusi võimaldada täpselt selles tempos, kuidas suurenevad meie tulud. Muidugi tuleb pingutada, et kaasata selleks raha, mis tuleb Euroopa Liidust. Peab ütlema, et Euroopa Liidu finantsperspektiivis on nende võimekuste parandamiseks programme ja võimalusi ette nähtud küll.

#### **17:02 Esimees Ene Ergma**

Palun, kolleeg Karel Rüütli!

#### **17:02 Karel Rüütli**

Aitäh, austatud eesistuja! Hea minister! Nagu te ka ise tõdesite, Eesti riigil ei ole piisavalt vahendeid, et panustada sellesse protsessi ja selle tõttu on ka HELCOM-i miinimumsoovitustest täidetud ca 50%. Aga Euroopa Liidu keskkonnaõiguse põhimõttest lähtuvalt tuleks ka Eestis rakendada saastaja-maksab-printsipi, mis eeldab riski tekitajate endi panustamist. Hoolimata lubadustest sel moel raha juurde muretseda, ei ole reostustõrjevõimekusse leitud raha n-ö väljastpoolt ehk nendelt, kes potentsiaalselt seda reostust tekitavad, vaid kõik see on jäänud maksumaksja õlgadele. Küll aga on transpordi arengukava näinud ette, et Keskkonnaministeerium loob õlifondi ja toob selleteemalise eelnõu Riigikokku. Kas te oskate ütelda, kas see teema on veel koalitsiooni laua peal, kas kaalutakse sel moel vahendeid juurde leida või jääbki see eelnõu lihtsalt laua peale?

#### **17:02 Siseminister Ken-Marti Vaher**

Tänan küsimuse eest! Õlifondi teema on olnud, jah, aastate jooksul arutelul. Niipalju kui mina tean, on selle teema aktuaalsus viimastel aastatel märkimisväärselt vähenenud, seda eelkõige selle tõttu, et meie sadamates viibivate laevade hulk on vähenenud ja seetõttu on nende subjektide arv, keda oleks võimalik maksustada, kahjuks kahanenud. Nõuded tankeritele on karmistunud, mistõttu õlifondi idee – neid hinnanguid on andnud asjaomased ministeeriumid, eelkõige Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ning Keskkonnaministeerium – ei ole selline, et me saaksime piisavat

abi miinimumsoovituste täitmiseks. Ma olen saanud tagasisidet ka ekspertidelt, et kahjuks see idee ei ole selline, mis meie probleeme lahendaks, ja sellega selliselt edasi minna ei ole võib-olla kõige õigem.

#### **17:02 Esimees Ene Ergma**

Palun, kolleeg Eldar Efendijev!

#### **17:02 Eldar Efendijev**

Aitäh, proua eesistuja! Austatud minister! Ma kasutan võimalust, et meie arutlusteema on mere- ja rannikureostustõrje probleemid, ning ei esita küsimust mitte naftateemal, aga looduslike probleemide teemal. Te vist mäletate, et kaks aastat tagasi sattus nn ujuv saar, mis sündis Narva veehoidlas, järsku Narva jõkke ja tekitas suure probleemi ka Narva-Jõesuu rannikul. Mul on informatsioon, et kahe saare puhul võib veel selline oht olla. Kuidas praegu koos Venemaaga seda asja korraldatakse? Tol ajal ei olnud koostöö kõige parem.

#### **17:02 Siseminister Ken-Marti Vaher**

Aitäh küsimuse eest! Ma ei julge teile praegu küll vastata konkreetset kaasust käsitledes. Üldiselt selle teema puhul, mida me täna käsitleme, ehk HELCOM-i miinimumnõuded, esindab Eestit selles rahvusvahelises kogus Keskkonnaministeerium. Siseministeerium on siin partner, kelle tegevus seostub eelkõige meie merealaga, Päästeametis on oluline ka päästevõimekus reostuste likvideerimisel. Seega võiksime kokku leppida nõnda, et selles konkreetses küsimuses, mis puudutab Narvat, vastan ma teile eraldi ja teen seda kirjalikult.

#### **17:02 Esimees Ene Ergma**

Palun, kolleeg Neeme Suur!

#### **17:02 Neeme Suur**

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud ettekandja! Me saame ühtemoodi aru sellest, et Eestil on veel väga palju arenguruumi, et reostustõrje jõuaks sellele tasemele, nagu me tegelikult soovime ja mida ka HELCOM-i partnerid meilt ootavad. Aga mis oleks see hea retsept või lahendus keskpikas perspektiivis? Nagu öeldakse ja on ka teada, me ei pea arutlema teemal, kas Läänemerel tekib suuremat sorti naftareostus, mis Eesti rannikut ohustab, vaid küsimus on selles, millal see tekib. Kui jutt on lähimast neljast kuni viiest aastast, mis on siis meie reageerimisvõimekuse võtmeküsimused?

#### **17:02 Siseminister Ken-Marti Vaher**

Täna küsimuse eest! Me oleme viimase nelja-viie aasta jooksul võimekust minu meelest märkimisväärselt parandanud. Seega oleme riigina valmis, et loodetavasti mitte kunagi juhtuval (aga see võimalus on loomulikult alati olemas) tragöödiale adekvaatselt reageerida. Ma mainisin samme, mille abil on võimalik valmisolekut parandada: koostöö partneritega, milleks meil on sõlmitud koostöölepped lähimate naabritega, vabatahtlikud ja nende koolitus, lisataotlus Euroopa Liidu finantsvahenditest aastail 2014–2020. Nagu te kuulsite, on need summad väga suured. Piirivalvelaev Kindral Kurvits maksis 33 miljonit eurot, Eesti riik panustas 5 miljonit eurot ja 28 miljonit eurot tuli Euroopa maksumaksja käest. Need on üüratud summad. Kahjuks saame väikese riigina panustada ainult nii palju, kui suur on meie suutlikkus. Loomulikult, nagu ma mainisin, me taotleme Euroopa Liidu vahendeid, et neid sinna valdkonda suunata. Mul on hea meel, et eelmise finantsperspektiivi ajal õnnestus üks väga suur investeering, nimelt piirivalvelaeva soetamine. Nüüd tahame kahe patrull-laeva taotlusega edasi liikuda. Veel kord ütlen, et HELCOM-is esindab Eestit Keskkonnaministeerium, ka miinimumsoovituste üle räägib läbi tema. See on jällegi üks koht, kus ametkonnad ja ministeeriumid peavad oma tegevust koordineerima. Ma rõhutan seda eelkõige seetõttu, et me ei võta seal endale otseseid kohustusi, vaid proovime olla väikese riigina siiski adekvaatne partner ka nendele, kes võib-olla ootavad meilt abi siis, kui neil on raske. See on vastastikune tegevus, olgu tegemist Soome, Läti või võib-olla mõne teise riigiga meie lähedal. Need on need põhilised liinid, kuidas edasi liikuda.

#### **17:02 Esimees Ene Ergma**

Suur tänu, härra siseminister! Teile rohkem küsimusi ei ole. Kas kolleegid soovivad läbirääkimisi pidada? Nagu ma näen, kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata.

---

### **3. 16:56 Vaba mikrofon**

#### **17:01 Esimees Ene Ergma**

Nüüd, head kolleegid, on pärast minu haamrilööki võimalik registreeruda esinemiseks vabas mikrofonis! Palun, kolleeg Mihhail Stalnuhhin!

#### **17:01 Mihhail Stalnuhhin**

Proua juhataja! Lugupeetud kolleegid! Kummaline, et kui ma siit puldist pahandan, siis tavaliselt räägin ma selliseid asju, mida te teate ilma minutagi, aga kui ma midagi head tahan rääkida, siis tegelikult teen ma Eesti meedia töö ära, sest neid uudiseid ei saa te mitte kuskilt lugeda.

Möödunud nädalal rääkisin ma sellest, millised uued objektid minu kodulinnas Narvas selle suve jooksul kerkisid. Näitasin ekraanil ka umbes 15 pilti. Täna mul pilte ei ole, aga kuiva statistikat saan teile ikka rääkida.

Täna toimus meil üks konverents, kus tutvustati uuringut selle kohta, milline oli 2012. aastal ja 2013. aasta esimesel poolel tootmisettevõtete areng Narvas. Mis selgus? Mitu korda on vähenenud (me tuleme ju kriisist välja) nende ettevõtete arv, kus ei maksta palka. See on selline mitte eriti haruldane nähtus, kui ettevõtte eksisteerib, paberil on see olemas, võib-olla on seal isegi töötajad olemas, kes võib-olla isegi midagi teevad, aga palka neile ei maksta ja maksudes selle ettevõtte tegevus mitte kuidagi ei kajastu. Tänavu on selliste ettevõtete arv mitu korda väiksem kui 2010. aastal. Ettevõtete üldine arv on aga suurenenud, kusjuures üsna markantselt. Palgafond on kasvanud väga suure summa võrra. Ma toon teile ühe näite. 2010. aastal (tol ajal tehti ka selline uuring) oli keskmine palk Narva tootmisettevõtetes 438 eurot, selle aasta suvel oli keskmine palk Narva tootmisettevõtetes aga 732 eurot. Kõik need näitajad on paremad kui Eestis keskmiselt. Absoluutarvudes jääme veel maha, aga kasvutempo on kiirem, kui on keskmine kasvutempo üle Eesti.

Veel kaks positiivset uudist, mida kindlasti ei kajasta ei Eesti Televisiooni "Aktuaalne kaamera" ega Eesti Raadio. Nimelt, möödunud reedel avati ametlikult Narva tööstuspark. See oli pigem selline protseduur protseduuri pärast, mis andis võimaluse alustada 500 töötaja registreerimist, sest praegu seal veel ehitatakse ettevõtteid, mis aasta lõpus vajavad just nimelt 500 inimest.

Te olete kindlasti kuulnud sellisest firmast nagu Aquaphor, kes teeb kogu maailma jaoks veefiltreid. Selle firma uus tehas tuleb nüüd Narva. Järgmise aasta algusest on sinna kavandatud 250 töötajat ja järgmise aasta suvel, kui tehas töötab täie võimsusega, hakkab seal tööle juba 380 inimest.

Ütlen veel põhilised arvud, mis ei lähe kuidagi kokku selle infoga, mida te pidevalt loete lehtedest ja igasugustest internetiportaalidest. 2010. aastal oli Narvas registreeritud üle 7300 töötut. Selle aasta viimane näitaja oli 3300 ehk 4000 töötut vähem, kui oli aastal 2010. Mul on väga hea meel, et Eestis toimub selliseid positiivseid protsesse. Veel rohkem teeb mu meele rõõmsaks see, et see toimub just Ida-Virumaal ja Narvas. Aitäh!

#### **18:01 Esimees Ene Ergma**

Suur tänu! Rohkem kõnesoove ei ole. Istung on lõppenud.

Istungi lõpp kell 17.02.